

Vyškovská Křížová cesta od Joži Úprky

Modlitba Křížové cesty se v církvi objevila ve středověku a měla nahradit pouť do Svaté země a návštěvu svatých místům, kteří si ji nemohli dovolit. Nejstarší dochovaná Křížová cesta u nás je na Svatém kopečku u Mikulova z roku 1623. Celkový počet 14 zastavení stanovil papež Klement XII. roku 1731. Od roku 1746 je modlitba Křížové cesty spojena se získáním plnomocných odpustků. Od této doby se začínají obrazy křížové cesty objevovat i v kostelích. Do té doby se většinou jednalo pouze o venkovní instalace v kaplích či na sloupech.

Farní kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Vyškově byl po požáru v roce 1753 a následném zřícení nosného pilíře v roce 1773 přestavěn na barokní jednoduší chrám dle projektu architekta Jana Antonína Křzaupala von Grüenberg. Přestavěli se všechny oltáře a celý interiér kostela. Chrám v této době žádnou Křížovou cestu neměl. Až teprve po dokončení všech oltářů, kazatelny, křtitelnice, kůru a varhan, přišla řada na obrazy Křížové cesty.

O její namalování usiloval již tehdejší farář a děkan Antonín Dudík, ale nedočkal se, protože zemřel 12.3.1892. A tak vše dokončil jeho nástupce P. František Kroutilík. Namalování 14. obrazů bylo zadáno tehdy ještě neznámému Josefu Úprkovi, který krátce před tím namaloval Křížovou cestu do Věrovan (za 140 zl.). V této době se v našich diecézích hojně kopírovala Křížová cesta mistra Josefa Führicha z kostela sv. Jana Nepomuckého ve Vídni. Tu namaloval v letech 1844 - 1846 ve stylu nazarénské školy, která vyobrazovala cestu Ježíše Krista přímo jeruzalémskými ulicemi. Joža Úprka tuto zakázku přijal, ale na čas ji musel odložit, protože ještě v roce 1892 získal stipendium v Paříži, kde studoval díla starých mistrů. S pomocí Alfonse Muchy se mu podařilo v roce 1894 s obrazem „Pouť u sv. Antonínka“ zúčastnit pařížského Salónu francouzských umělců. Po návratu domů pokračoval v malování obrazů Křížové cesty do vyškovského kostela, o čemž se zmiňuje v jednom listě své sestře. Tím je také potvrzeno jeho autorství, protože ani jedno z pláten jím není signováno. Poslední obraz dokončil v roce 1898.

Joža Úprka - foto archiv ČT

Za celý soubor si vzal 1.400 zl. Tuto částku ochotně zaplatily dvě vyškovské farnice sestry Karolína a Marie Vyroubalovy.

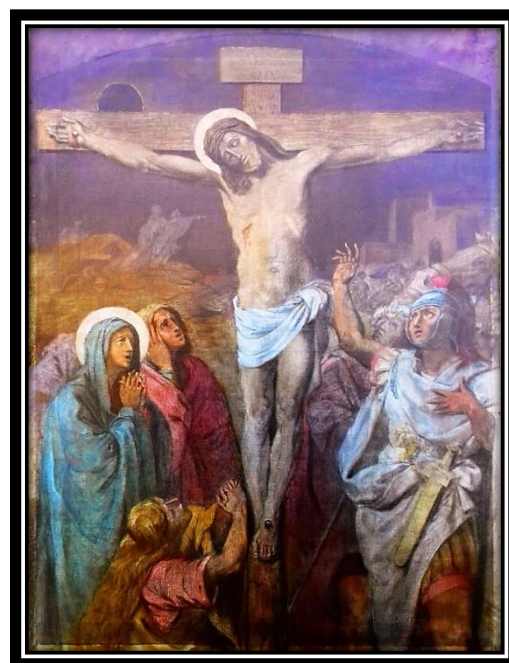
Křížová cesta v našem kostele přežila bez úhony obě světové války. V roce 1981 byla odvezena do Ústředí uměleckých řemesel Brno. Zde opravily červotočem poškozené rámy a celek včetně pláten natřeli nevhodným kopálovým lakem, který se jinak pro své vlastnosti používá pouze na nábytek. To způsobilo, že lak po čase ztmavnul natolik, že kromě siluety Krista a jeho svatozáře, v podstatě nebylo při běžném osvětlení na obrazech nic vidět.

V letech 2018 – 2020 jsme díky dotaci MK ČR mohli celou Křížovou cestu nechat zrestaurovat. Plátna zrestaurovala akademická malířka paní Renata Bartoňová z Brna, rámy restauroval p. Ladislav Moravec z Vojkovic a zlacení provedl p. Vladimír Kučera z Brna. Celková částka se vyšplhala na 413.000,- Kč. Z toho 362.000,- Kč byla dotace MK ČR a 51.000,- Kč zaplatila farnost Vyškov. Zrestaurovanou Křížovou cestu požehnal v neděli 21. února L. P. 2021 P. Michal Pořízek, děkan vyškovský.

Původní texty na rámech Křížové cesty:

- 1. Ježíš jest na smrt odsouzen.**
- 2. Ježíš jest křížem obtížen.**
- 3. První klesnutí Krista Ježíše.**
- 4. Ježíšovo setkání se svou nejsvětější Matkou.**
- 5. Šimon z Cyrene jest přinucen nésti kříž Kristův.**
- 6. Svatá Veronika utírá tvář Ježíši Kristu.**
- 7. Druhé klesnutí Krista Ježíše.**
- 8. Krista Ježíše potkaly ženy Jerusálémské.**
- 9. Třetí klesnutí Krista Ježíše.**
- 10. Ježíš jest svlečen ze šatů a žlučí napájen.**
- 11. Ježíš jest přibit na kříž.**
- 12. Ježíš na kříži umírá.**
- 13. S kříže snětí těla Krista Pána.**
- 14. Tělo Ježíšovo k hrobu se nese.**

Text a foto Jiří Štreit